

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 26. ДЕЦЕМБРА 1878.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАПИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 п. месечно. — Претпоставља се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту приноси да разашље овај лист.

СТАРИ ГЛУМАЦ.

I.

Позорница! ... Позорница! ...

Ви не знate, шта је то позорница! То знам само ја — ја, који сам на њој живио, уживао, патио.

А од куд и да знate! Та и ко сте ви?

Ти пртерани ћаче, који ниси никад проучавао Софокла. Ти гробару, који дођеш тек онда, кад пређе катастрофа, кад већ завеса покрије трагедију. Ти столару, који и не слутиш, какве ће тешке муке мучити они, који ће излазити на позорницу, што си је ти саградио. Та смејати се мораши кад ти хоћеш да препукне срце од туге и жалости, а плакати, кад ти срце илива у радости! А тим усилјеним, уметничким смехом и плачом заноси се светина, па ти кличе и тапше! — Ти крчмарице, која се белиш и румениш и за новце се осмехујеш, као и свака друга добра глумица, а и не знаш, да би с тим твојим лицем могла играти дивну, млађахну, невину Јулију. Ти крчмару, који своје госте частиш вином, па их веселиш, забављаш и опомињеш, да испију чаше на искаш, те да са празном чашом заједно баце о земљу и све бриге и невоље, — али и не сањаш, да има и неког другог вина, које те опије, чим га окусиш, па те занесе у неке дивотине, чаробне светове!

Пртеран ћак, суморан гробар, прљави столовар, налијкана крчмарница, гојазан крчмар!

Ха, ха, ха! Да лепа друштва, у које сам доспео!

Па ова опала крчма, којој се стреха најерила као шешир у пијана человека, и која дише тако тешко, да нам се готово свећа гаси на столу!

Ха, ха, ха! Куд сам доспео сад ја, у кога су се заљубљивале грофице и за ким су уздисале толике младе лепотице, ја, који сам спавао на венцима, који сам добијао толика љубавна писма,

који сам људима натеривао сузе на очи и владао над њима као какав краљ!

Хај, давно ли је то било — па можда није више ни истина! И сам мислим по некад, да сам то само сневао, да сам у том сањају полудио, па сад не знам више ни кад сам паметан, кад ли луд. Ал' није ни чудо! Свет је заборавио на старог Давида, као што је и стари Давид заборавио на свет. Па ипак ми се чини, да се још сећамо једно другога. Али да, живот глумачки не наличи на вино, које се оставља с колена на колено, да те занесе и одушевљује. Живот је глумачки као цвет, што после кратког пролећа увене, па му и мириса нестане!

Истина, ја још живим, аљ какав је то живот! О, шта не скривају те завесе позоришне! Какав ли нам се вилински свет дочара пред очи кад зазвони то малено звонце! Ала је то наслада просањати живот у мислима највећих песника! Мене је судбина прогонила — моје је улоге поделила другима и оставила ми само једну једину: улогу беднога Томе. „Хладно је! Јадном Томи је зима!“

Али боље и тако — заборављен, закопан. Ја мрзим свет. Презирим светину, која не разуме Шекспира, него за љубав лепих глумица иде у позориште; проклињем светину, која ме је назвала убицом за то, што сам убио Дездемону, као што приличи правоме Отелу.

Па ипак сте ми ви мило друштво, јер ви водите старога Давида. Ви га браните, кад се дејчурлија на улици баца на њега блатом; ви му дајете хлеба, кад огладни, а кад је бура и не погода, отворите му врата, па га пустите, да се греје код ватре, па да онда пије и да прича о шаровитом животу.

Светина, што ме је узносила и пљескала ми, не ће доћи на мој погреб. На мом се гробу не

ће подићи споменик од мрамора, над мојом гла-
вом не ће садити цвеће оне лепојке, које су ме
некад радо гледале. На мој гроб не ће се ме-
тати венци свакога пролећа.

Али боље и тако! — Пљескање би ме једило,
мраморни споменик стешњавао би ми груди, а
цвеће би ми зборило о пролећу, о љубави, о слави.
А ја хоћу да спавам, без снове, хоћу тврдо
да спавам, да боравим мртви санак — за навек!

А, та ви сте ту! Ти столару градиш ми сандук,
ти крчмарице шијеш ми покров, а вас дво-
јица ћете ме изнети, покријете ме земљом, па
ћете ме се сви сећати. Кад се дечурлија не у-
зимају више с ким забављати на улици, кад на
пољу узбесни бура и холујина, па нико не закуца
на ваша врата, кад вам зими о дугим вечерима
не узима ко причати чудноватих и тужних прича
— тад ћете уздахнути: „Стари Давид спава —
бог да му душу прости!“

Овамо ту купу, па ми наточите вина! Пу-
стите ме да пијем, да плачем, да вам причам!

Живило пријатељство!

Али не спомињите ми његове сестре — љу-

бави! Јер ћу се иначе разгњевити и помамити.
Шекспир је писао „Ромеа и Јулиј“ у свом бе-
снилу, Петрарка је био јадан фантаста, а ја —
ја сам мањин комедијаш.

Хоћете ли да знate какав је мој живот?

Е па добро, нека буде! Ја ћу вам причати
како сам живио. Данас ми је и онако празник.
Говорију вам жалосну придику. Али немојте ни-
ком даље да је приповедите. Могао би је лако
чути који беспослен бедаст песник, па је ставити
у стихове, а светина би још могла и плакати,
као што плаче кад види на позорници просијака
— а кад је код куће, отера га испред вра-
та. Ха, те крокодилске сузе, како ли их се плашим!

Мој је живот кратак и жалостан. Ко га уши-
чата, плакање и смејање се уједно.

Али шта ја ту брђам које шта? Мој је же-
вот скрљена трагедија, коју је петљарски аутор
њезин покрао од Шекспира; јер ја сам љубио
као Ромео, — патио као Отело, — а блудим и
тумарам као краљ Лир, па ме свуда прати успо-
мена, та верна, подругајива, та опака будала.

(Наставиће се)

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

На скupштини „друштва за српско народно позориште“ 29. марта 1877. прочитан је овај извештај привремене управе о српској народној по-
зоришној дружини:

Славна скupштино! Управљати позориштем значи у неку руку водити рат, па као што је за успешан рат осим свега потребна срећа, која је, као што знаамо, јако променљива, тако исто и позоришту треба да прискочи у помоћ добра срећа, ако хоћемо да изађе светлим образом из боја, који мора непрекидно да бије са љутим не-
пријатељем свакога позоришта, са невољом и нов-
чаним незгодама, са нехајањем и немарношћу.
И наше позориште имало је да се бори с великом незгодама и неприликама и за целу прошлу позоришну годину, а тако исто и за по-
следњих осам и по месеца. Што је све не-
згоде савладало, може се приписати у заслугу по-
зоришним органима, који су уложили били сву
своју снагу, само да одрже и сачувају позориште.
Цело то време прошло је и опет у непрекидној
борби за опстанак нашег позоришта, а та борба
све је више и више подстрекавала управу и

позоришне органе, да уложе сву своју снагу, бригу и старање, да не угрине наше позориште и да се развија и даље у оном правцу, који је и до сада од велике користи био нашој народној просвети и просветном напретку у опште. Да је у томе доста рађено, доказ је, да се привреда позоришне дружине, у пркос рђавим временима, није ума-
лила, него се још и увећала, а да је и позори-
шна дружина и у уметничком правцу напредовала,
томе је највећи доказ баш сама увећана привреда.

За прошлу позоришну годину, и то од 1. јула 1875. до 1. јула 1876. обишла је позоришна дру-
жина ова места наша: В. Кикинд, Темишвар,
Чаково, Вршац, Панчево, Нови Сад, Руму, а од
1. јула до данас ова места: Вуковар, Винковце,
Сомбор и Нови Сад.

У В. Кикинд бавило се наше позориште од
1. јула до 15. августа 1875. и ту је давало 25.
представа и 1. беседу; у Темишвару је провело
време од 15. до 30. августа 1875. и давало је 8
представа; месец октобар и новембар 1875. у
Вршцу и ту је давало 33. представе; месец де-
cembar 1875. и јануар, фебруар и половину марта

1876. било је наше позориште у Панчеву, и давало је тамо 39 представа; од 20. марта до 16. јуна 1876. у Новоме Саду 30 представа; од 15. јуна до 31. јула 1876. у Руми 31 представу и 1 село; од 1 августа до 18. септембра у Вуковару

26 представа; од 18. септембра до 19. октобра у Винковцима 20 представа; од 19. октобра 1876. до 15. марта 1877. у Сомбору 78. представа и две добровољачке представе у корист народном позоришту.

(Свршће се.)

Ј И С Т И Ч И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

* (Друштво српског народног позоришта) вратила се овамо, у нашу средину, 19. децембра о. г. Она је овом приликом била на путу од 5. јуна 1877. све до данас, дакле годину и по дана. За то време обишла је ова места: Земун, В. Киквиду, Вршац, Панчево, Белу Цркву, опет Земун, Руму, Митровицу и Сентомаш. Сва та места редом надметала су се, да наше позориште у њих што боље прође. Није њихова кривица ако у томе нису онако успели као што су желили. Новчане неприлике и рђаво време за доба арене сметали су много родољубивој тежњи наших општина. У Новоме Саду бавиће се наше позориште једно три месеца дана. На то време отворила се претплата на тридесет и шест позоришних представа, да би се како тако могао осигурати останак позоришта овде у месту. Надамо се, да ће наша публика и овом приликом осветлјати себи образ, а управа ће се постарати, да сваком праведном захтеву за доста учини, које избором нових, које понављањем старих, добрих а већ заборављених комада, које добним, складним представама.

* (Ред позоришних представа за месец децембар о. г.) У уторак 26. дец. с новом поделом улога први пут: „Доброта и Миленко“. Трагедија у 5 чинова, с певањем, од М. Бана. — У среду 27. децембра: „Циганин“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, од Е. Сплигитеје. — У петак 29. дец. први пут: „Варошани на селу“. Шаљива игра у 5 чинова, написао В. Сарду. — У недељу 31. дец. по други пут: „Еј, људи, што се не жените“. Шаљива игра у 4 чина, од Розена. — Замена: „Избирачица“, „Милеш Обилић“.

П О З О Р И Ш Т Е

(Народно позориште у Београду.) Одређени репертоар за месец децембар о. г. био је ово: Недеља 3. Мајур Сунцоврат. Позоришна игра у пет чинова, од Мозентала. Превео Ђ. Јанковић. Г-ђица Собјескова као гостија. — Среда 6. Звонар богородичине цркве. Романт. драма с певањем у пет чинова са предигром. По Виктор Иловом роману прерадила Ш. Барклифајерова, превео Ј. Ђ. Музика од Д. Јенка. — Петак 8. Прилекчиво. Шала у четири чина. Написао др Ј. Б. Швајцер, превео П. Ј. Мостић. — Недеља 10. Орлеанска девојка. Романт. трагедија у пет чинова са прологом, од Ф. Шалера, превео Н. В. Ђорић. — Среда 13. Низ бисера. Позор. игра с песмама, у два дела, написао К. Холтај, превео С. Д. К. — Петак 15. Ењига III. глава I. Шаљива игра у једном чину, написали Јајен

и Јуј Флеркс. Превео П. Ј. Мостић. (Нов комад). После венчања. Шаљива игра у два чина од Бенедикса, превео Ф. Обркичевић, — и Жена што скоче кроз прозор. Шаљива игра у једном чину, од Скриба, превео Л. Костић. — Недеља 17. Марија Тјудорова, или три дана из живота једне краљице. Драма у четири чина, написао В. Иго, превео Н. Н. — Среда 20 Госпође и хусари. Шаљива игра у три чина, написао граф Фредро, превео Л. Телечки. — Петак 22 Сликар. Трагедија у пет чинова. (Нов комад). Написао Н. В. Ђорић — Понедеоник 25. Сањурица и шубара. Шаљива игра у 4 раздела, од Илије Округића Сремца — Уторник 26. Распнукућа. Чаробна позоришна игра са песмама у три чина, написао Рајмунд, превео М. И. Стојановић. — Среда 28. Црна краљица. Чаробна позоришна игра с песмама у два раздела са предигром „Проклетство на Медведграду“ написао Ј. Фрајденграјх. — Недеља 31. Језуита и његов питомац.

(Народно позориште у Београду.) „Српске Ноћине“ пишу: Наша новоаангажована глумица г-ђица Ђ. Сођеска представљала је први пут у недељу 3. дек., у делу „Мајур Сунцоврат“, при дуком пуној кући. На скоро ће представљати у делима „Орлеанска девојка“, „Низ бисера“, „Госпође и хусари“, које су све улоге различне врсте, у којима треба да је видимо. Не ћемо се ушутати у потанко оцењивање њезине игре одмах после прве представе, само ћемо констатовати: да јој се на игри види систематично школовање и студија (она је питомица нове бечке школе); има звучан и умиљат глас; говори и изговара српски правилије од многих чланова, који су долазили из Загреба; млада, пријатна појава, — није чудо дакле, што ју је публика онако свесрдо дочекала. Поздравите је при излазу пљескањем и букетима, на свршетку трећег чина изазивањем и венцем, више пута пљескањем при отвореној сцени, а на свршетку два пута је изазваше. Ово је веома топај дочек, особито кад узмемо, да наша публика ишаја издашна са овацијама, али има и то добро својство, да се не служи ни знацима неодобравања, него је у таквим приликама просто хладна. „Празник се познаје по вечерњи.“ Публика осећа, да ће при овако састављеном друштву имати уживања, јер сад имамо прве љубавнице, прве љубавнике и интригаше све по двоје; по томе и репертоар може бити јачи и игра савршенјија, како појединача тако и целине, и престање монотонија једних истих лица. Честитамо публици на аквизицији, а уметници велимо: Добро нам дошао, мили гости наш!

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

1. ПРЕДСТАВА.

БАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 26. ДЕЦЕМБРА 1878.

С новом поделом улога

Први пут:

ДОБРИЛА И МИЛЕНКО.

Жалосна игра у 5 чинова, с певањем, написао М. Бан.

О С О Б Е:

Кнез Доброслав	Рајковић.
Кнегиња Марија	Д. Ружићка.
Добрила, кћи им	С. Максимовићка.
Кнез Радимир	Лукић.
Миленко, син му	Ружић.
Кнез Влајко	Поповић.
Тихомир, син му	Марковић.
Бан Трогирски	Зорић.
Поп Петар	* * *
Богдан, управитељ дома радмировог	Добриновић.
Раде, управитељ дома доброслављевог	Ђирић.
Вукан, арамбаша хајдучки	Јовановић.
Дојла добрилина	Ј. Поповићева.
Мирко, миленков момак	Рајчевић.

Кнезови, већници трогирски, хајдуци, момци, девер, Петко, сватови.

У среду 27. децембра: „ЦИГАНИН“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, од Е. Сиглигетија, по-
себно Ј. М. Шимић, за српску позорницу уредио А. Харић, музика од А. Милчинског.

Отвара се претплатата на тридесет и шест позоришних представа. Претплату купи агенат позоришни
Светозар Костић, и г. К. Јовановић и Ђ. М. Поповић, који су из љубави према народном позоришту
примили се скупљања претплате.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после по-
дне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.